

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

СВІДЕРСЬКИЙ ОЛЕКСАНДР ОЛЕКСАНДРОВИЧ

УДК 347.155-057.4 (477)

**АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИЙ СТАТУС СУБ'ЄКТІВ
НАУКОВОЇ ТА НАУКОВО-ТЕХНІЧНОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ**

12.00.07 – адміністративне право і процес;
фінансове право; інформаційне право

Автореферат
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата юридичних наук

Харків – 2017

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Науково-дослідному інституті публічного права.

Науковий керівник: доктор юридичних наук, професор,
заслужений юрист України
КЛЮЄВ Олександр Миколайович,
Харківський науково-дослідний інститут
судових експертиз ім. Засл. проф.
М.С.Бокаріуса, директор.

Офіційні опоненти: доктор юридичних наук, доцент
ДРОЗД Олексій Юрійович,
Національна академія внутрішніх справ,
головний науковий співробітник відділу
організації науково-дослідної роботи;

кандидат юридичних наук
ШКРЕБЕЦЬ Євгеній Федорович,
Адвокатське об'єднання «Шкребець і
партнери», керуючий партнер.

Захист відбудеться 26 жовтня 2017 р. о 13 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 64.700.01 у Харківському національному університеті внутрішніх справ за адресою: 61080, м. Харків, просп. Льва Ландау, 27.

З дисертацією можна ознайомитися в бібліотеці Харківського національного університету внутрішніх справ за адресою: 61080, м. Харків, просп. Льва Ландау, 27.

Автореферат розісланий 22 вересня 2017 р.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

Л.В. Могілевський

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Завдання зі здійснення наукової та науково-технічної діяльності покладено на відповідних суб'єктів, правовий статус яких закріплено на рівні великої кількості нормативно-правових актів. Від того, наскільки повно і якісно здійснюється правове регулювання статусу суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності, на пряму залежить ефективність її здійснення, а отже й розвиток держави у відповідному напрямку. Нещодавно законодавство, на рівні якого здійснюється правове регулювання адміністративно-правового статусу суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності, зазнало кардинального оновлення. Зокрема було прийнято новий Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність», який прийшов на зміну нормативно-правовому акту, що здійснював правове регулювання даної сфери правовідносин протягом майже чотирнадцяти років. Дана подія стала найвагомим оновленням правових засад сфери наукової та науково-технічної діяльності за всю історію незалежної України. Набрання чинності згаданим нормативно-правовим актом стало підґрунтям для прийняття інших, у своїй більшості підзаконного характеру, актів, на рівні яких здійснюється правове регулювання адміністративно-правового статусу суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності.

Безспірно, таку ситуацію слід сприймати позитивно, як таку, що була викликана необхідністю осучаснення правових засад наукової та науково-технічної діяльності, а також приведення їх до визнаних світових стандартів. Проте із прийняттям деяких нормативно-правових актів правовий статус суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності зазнав кардинальних змін, що у даній сфері створило низку проблем. Саме тому окрему увагу слід приділити як особливостям сучасного стану правового регулювання адміністративно-правового статусу суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності, так і визначенню проблем, що існують у даній сфері, із наданням обґрунтованих пропозицій щодо їх вирішення.

Варто відзначити, що проблеми адміністративно-правового статусу окремих суб'єктів адміністративних правовідносин досліджували такі вчені як: В. Б. Авер'янов, О. М. Бандурка, Є. Ю. Бараш, В. О. Басс, Д. М. Бахрах, В. М. Бевзенко, О. І. Безпалова, Ю. П. Битяк, В. В. Галунько, Ю. В. Гаруст, О. П. Гетманець, І. П. Голосніченко, С. М. Гусаров, Є. В. Додін, О. Ю. Дрозд, О. М. Ключев, А. П. Кармолицький, Ю. В. Ковбасюк, Т. О. Коломоєць, В. К. Колпаков, А. Т. Комзюк, М. І. Корнієнко, М. В. Кравчук, М. Ф. Криштанович, К. Б. Левченко, В. В. Маліков,

А. А. Манжула, М. Д. Мартинов, А. Ф. Мельник, Р. С. Мельник, О. І. Миколенко, С. О. Мосьондз, О. М. Музичук, О. Ю. Оболенський, Д. В. Олійник, А. В. Панчишин, В. П. Пилипишин, А. М. Подоляка, Т. О. Проценко, Є. В. Сергієнко, О. Ю. Синявська, Г. П. Ситник, Є. Ю. Соболю, А. В. Солонар, В. В. Сокурєнко, М. П. Ткач, В. Г. Фатхутдінов, С. І. Чернов, В. В. Чумак, М. Д. Шаргородський, С. А. Шепетько, С. В. Шестаков, Є. Ф. Шкребець, Н. В. Янюк та ін. Проте, незважаючи на досить велику кількість напрацювань вчених у досліджуваній царині, після прийняття нового Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» адміністративно-правовий статус суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності на монографічному рівні не досліджувався.

Таким чином, необхідність підвищення ефективності здійснення наукових досліджень, недосконалість законодавства, що закріплює особливий правовий статус суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності, недостатність наукових розробок із цієї проблематики обумовлюють актуальність комплексного дослідження адміністративно-правового статусу суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційне дослідження виконане відповідно до п. 2.5 Пріоритетних напрямків наукового забезпечення діяльності органів внутрішніх справ України на період 2015–2019 років, затверджених наказом МВС України від 16 березня 2015 р. № 275, п. 2.1 Пріоритетних напрямків наукових досліджень Харківського національного університету внутрішніх справ на період 2016–2019 років, схвалених Вченою радою Харківського національного університету внутрішніх справ 23 лютого 2016 р. (протокол № 2), комплексної науково-дослідної теми Харківського національного університету внутрішніх справ: «Реалізація та удосконалення адміністративного законодавства України» (державна реєстрація № 0113U008197).

Мета і задачі дослідження. Мета дисертації полягає в тому, щоб, ґрунтуючись на аналізі норм чинного законодавства України, проектів нормативно-правових актів, міжнародних договорів (угод), а також узагальненні практики їх реалізації визначити сутність, структуру і особливості адміністративно-правового статусу суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності і на цій підставі виробити відповідні науково обґрунтовані пропозиції та рекомендації щодо його удосконалення.

Для досягнення поставленої мети в дисертації необхідно вирішити такі основні задачі:

- охарактеризувати генезу правового регулювання статусу суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності;
- визначити поняття та здійснити класифікацію суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності;
- встановити сутність адміністративно-правового статусу суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності;
- охарактеризувати сучасну систему правового регулювання статусу суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності;
- окреслити структуру адміністративно-правового статусу суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності;
- розкрити зміст правосуб'єктності як структурного елемента адміністративно-правового статусу суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності;
- з'ясувати сутність повноважень суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності;
- охарактеризувати види юридичної відповідальності суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності;
- виявити недоліки правового регулювання адміністративно-правового статусу окремих суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності та окреслити шляхи їх усунення;
- узагальнити зарубіжний досвід адміністративно-правового регулювання статусу суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності та запропонувати можливості його використання в Україні.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини, які виникають під час діяльності суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності.

Предметом дослідження є адміністративно-правовий статус суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності.

Методи дослідження. Під час роботи над дисертаційним дослідженням використано у комплексі як загальні, так і спеціальні методи наукового пізнання. Так, логіко-семантичний метод використано з метою з'ясування сутності основних термінів, які стосуються предмета дослідження, зокрема під час з'ясування сутності таких понять, як «суб'єкти наукової та науково-технічної діяльності», «адміністративно-правовий статус суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності», «правове регулювання статусу суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності», «правосуб'єктність як структурний елемент адміністративно-правового статусу суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності», «повноваження суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності», «юридична відповідальність суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності» та ін. (підрозділи 1.2, 1.3, 2.1–2.4). Структурно-функціональний метод

використано під час дослідження елементів правового статусу суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності (розділ 2). Порівняльно-правовий метод використано під час аналізу особливостей правового регулювання адміністративно-правового статусу окремих суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності та окреслення шляхів його вдосконалення (підрозділ 3.1), а також під час узагальнення досвіду правового регулювання статусу суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності і вироблені пропозицій щодо можливості його використання в Україні (підрозділ 3.2). У роботі також використано низку інших методів наукового пізнання.

Науково-теоретичним підґрунтям роботи стали наукові праці вчених у галузі загальної теорії держави і права, теорії управління, конституційного, адміністративного права, інших галузевих правових наук. Положення та висновки дисертації ґрунтуються на аналізі норм законодавства України, в якому закріплено правовий статус суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності. Інформаційну та емпіричну основу дослідження становлять узагальнення практики діяльності суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності, зарубіжного досвіду правового регулювання статусу суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності, аналітичні статті, політико-правова публіцистика, довідкові видання, статистичні матеріали.

Наукова новизна одержаних результатів визначається тим, що представлене дисертаційне дослідження є однією з перших спроб після прийняття Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» здійснити комплексне дослідження адміністративно-правового статусу суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності, що дозволило обґрунтувати низку нових наукових положень та запропонувати зміни та доповнення до відповідного законодавства. Основні з них такі:

вперше:

– визначено поняття «адміністративно-правовий статус суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності», під яким запропоновано розуміти комплекс закріплених на законодавчому рівні його структурних елементів, що мають тісні взаємозв'язки, обумовлюють існування один одного, вказують на місце суб'єкта в системі правовідносин у сфері наукової та науково-технічної діяльності, визначають міру реалізації його поведінки в таких правовідносинах;

– з огляду на те, що адміністративно-правового статусу суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності можуть набути як фізичні, так і юридичні особи, структурні елементи їх

правосуб'єктності запропоновано розглядати окремо по відношенню до кожної з названих груп;

– запропоновано у Розділі 2 Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» окремою нормою закріпити можливість притягнення суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності до різних видів юридичної відповідальності;

– запропоновано виокремлювати такий вид моральної відповідальності суб'єктів наукової та науково-технічної як наукова відповідальність; останню визначено як закріплену на нормативно-правовому рівні сукупність заходів, дія яких спрямована на настання негативних наслідків для суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності, що знаходить свій прояв у позбавленні їх таких якостей як: наукове лідерство; визнання їх наукових здобутків; бездоганна наукова репутація; довіра в науковому середовищі;

удосконалено:

– визначення категорії «елементи адміністративно-правового статусу суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності», під якими запропоновано розуміти первинні складові компоненти, які, перебуваючи між собою у структурних зв'язках, характеризують такий статус як цілісне юридичне утворення;

– підхід до визначення співвідношення понять «правосуб'єктність» і «правовий статус» суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності, у зв'язку з чим акцентовано увагу на тому, що правосуб'єктність суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності слід розглядати як передумову виникнення такого правового статусу;

– розуміння того, що встановлення сутності поняття структури адміністративно-правового статусу суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності, а також елементів, що її наповнюють, дозволить: по-перше, здійснити відмежування адміністративно-правового статусу суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності від статусу схожих суб'єктів, що можуть мати відношення до сфери таких правовідносин; по-друге, сприятиме встановленню особливостей адміністративно-правового статусу окремих суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності або ж їх групи відповідно до обраного критерію класифікації, що дозволить з'ясувати їх місце та призначення в системі таких суб'єктів;

– визначення поняття юридичної відповідальності суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності, яке розкрито як закріплену на нормативно-правовому рівні сукупність заходів, що застосовуються до таких суб'єктів як міра реагування компетентних органів і

посадових осіб у зв'язку із порушенням ними нормативних приписів, та знаходить свій прояв у зазначані ними негативних наслідків обмежувального характеру;

- характеристику видів юридичної відповідальності суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності: кримінальну, адміністративну, трудову та цивільно-правову;

- узагальнення характерних рис наукової та науково-технічної діяльності, до яких віднесено: а) правові засади її здійснення визначено на рівні закону; б) її здійснюють особи, що мають освіту у відповідній сфері; в) така діяльність є інтелектуальною та творчою; г) спрямована на одержання законодавчо закріпленого результату; г) здійснюється у формі наукових досліджень (фундаментальних наукових досліджень; прикладних наукових досліджень; науково-технічних (експериментальних) розробок);

- характеристику міжнародних договорів як важливої складової системи правового регулювання статусу суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності, важливість яких пов'язана із тим, що на рівні таких актів визначено питання міжнародної взаємодії та співробітництва суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності, їх взаємні права і обов'язки, механізми захисту їх наукових результатів та інтелектуальної власності, встановлено відповідальність за порушення домовленостей сторонами;

дістали подальшого розвитку:

- позиція, що до складу правосуб'єктності як структурного елемента адміністративно-правового статусу суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності варто відносити їх правоздатність, дієздатність і деліктоздатність; саме через призму поєднання вищенаведених елементів і запропоновано розкривати сутність досліджуваного явища;

- обґрунтування того, що питання, пов'язані з розвитком правового регулювання статусу суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності, не можна розглядати відокремлено від аналізу законодавства, що визначає правові засади функціонування освіти в Україні, адже саме освіта є тим підґрунтям, на якому здійснюється наукова та науково-технічна діяльність;

- твердження, що на сьогодні у сфері наукової та науково-технічної діяльності існує ціла низка проблем, пов'язаних зі здійсненням правового регулювання адміністративно-правового статусу суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності, які пов'язані, по-перше, із тим, що не так давно законодавство у сфері наукової та науково-технічної діяльності зазнало кардинального

оновлення, що, як наслідок, викликало необхідність узгодження положень інших нормативно-правових актів з його положеннями; по-друге, правове регулювання адміністративно-правового статусу суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності здійснюється на рівні численних підзаконних нормативно-правових актів, які подекуди суперечать положенням актів більшої юридичної сили;

- пропозиції щодо способів використання позитивного зарубіжного досвіду у сфері регулювання адміністративно-правового статусу суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності;

- пропозиції щодо вдосконалення правового регулювання адміністративно-правового статусу суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що опрацьовані пропозиції та рекомендації становлять як науковий, теоретичний, так і практичний інтерес, а отже, можуть бути використані у:

- науково-дослідній сфері – як підґрунтя для подальшого опрацювання теоретико-правових питань адміністративно-правового статусу суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності (*акт впровадження у науково-дослідну діяльність Харківського науково-дослідного інституту судових експертиз імені Заслуженого професора М.С. Бокаріуса від 27.01.2017 р.*);

- правотворчості – під час підготовки і уточнення низки законодавчих та підзаконних актів, роботі над проектами нормативно-правових актів, з питань діяльності наукової та науково-технічної діяльності;

- правозастосуванні – під час використання конкретних рекомендацій і пропозицій щодо механізму реалізації адміністративно-правового статусу суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності;

- освітньому процесі – в ході підготовки підручників і навчальних посібників з дисциплін «Адміністративне право і процес» та «Судові та правоохоронні органи», а також під час проведення занять із зазначених дисциплін (*акт впровадження у навчальний процес Харківського національного університету внутрішніх справ від 15.02.2017 р.*).

Апробація результатів дисертації. Підсумки розроблення проблеми в цілому, окремих її аспектів, одержані узагальнення і висновки було оприлюднено на науково-практичних конференціях, семінарах та круглих столах: «Сучасне державотворення та правотворення: питання теорії та практики» (Одеса, 2015), «Розвиток сучасного права в умовах глобальної нестабільності» (Одеса, 2016),

«Державне регулювання суспільних відносин: розвиток законодавства та проблеми правозастосування» (Київ, 2016), «Актуальні проблеми реформування системи законодавства України» (Запоріжжя, 2017).

Публікації. Основні результати дослідження викладено в 5 статтях, опублікованих у фахових виданнях України, та наукових періодичних виданнях інших держав, а також 4 тезах наукових повідомлень на науково-практичних конференціях.

Структура роботи. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, які містять десять підрозділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Повний обсяг дисертації – 206 сторінок. Список використаних джерел містить 254 найменування і займає 26 сторінок.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **Вступі** обґрунтовано актуальність теми дослідження, висвітлено зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, визначено об'єкт і предмет дослідження, сформульовано мету й задачі дослідження, розкрито наукову новизну та практичне значення одержаних результатів роботи; подано відомості про апробацію результатів та публікації за темою дисертації.

Розділ 1 «Теоретико-методологічні засади характеристики адміністративно-правового статусу суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності» складається з чотирьох підрозділів.

У *підрозділі 1.1 «Гене́за правового регулювання адміністративно-правового статусу суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності»* відправною точкою дослідження доцільно вибрано здобуття Україною незалежності, оскільки саме в цей період свого існування наша держава починає формуватися як самостійна, правова та демократична країна. Акцентовано увагу, що у спадок від СРСР Україні залишалось недосконале радянське законодавство, яке в своїй більшості було спрямоване на захист інтересів держави, не враховуючи при цьому потреби індивіда. Саме тому на початку здобуття Україною незалежності одним із першочергових завдань було кардинальне оновлення законодавства, що в повній мірі стосувалося й законодавства у сфері наукової та науково-технічної діяльності.

Охарактеризовано сукупність нормативно-правових актів, які стали підґрунтям для формування системи правового регулювання статусу суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності. Наголошено, що питання, пов'язані з розвитком правового регулювання статусу суб'єктів наукової та науково-технічної

діяльності, не можна розглядати відокремлено від аналізу законодавства, що визначає правові засади функціонування освіти в Україні, у зв'язку з чим проаналізовано відповідні законодавчі акти.

Доведено, що основи розвитку правового регулювання наукової та науково-технічної діяльності, а також статусу її суб'єктів було закладено в нормативно-правових актах, які було прийнято задля та у зв'язку зі здобуттям Україною незалежності, що є яскравим свідченням ставлення нашої держави до даної сфери суспільних відносин. На початку здобуття Україною незалежності одним із першочергових завдань було кардинальне оновлення законодавства, що в повній мірі стосувалося й законодавства у сфері наукової та науково-технічної діяльності, а остаточне формування законодавства незалежної держави було завершено із прийняттям у 1996 році Конституції України, яка в загальному вигляді визначала основи наукової та науково-технічної діяльності. Окреслено основні етапи становлення та розвитку правового регулювання статусу суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності.

У підрозділі 1.2 «*Поняття та класифікація суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності*» наголошено, що саме завдяки суб'єктам наукової та науково-технічної діяльності видається можливим отримати нові наукові та науково-технічні результати, які в подальшому можуть набути важливого значення для розвитку українського суспільства, а тому правильне визначення сутності поняття суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності без сумніву буде мати позитивний вплив на ефективність такої діяльності в цілому.

З метою визначення поняття «суб'єкт наукової та науково-технічної діяльності» проаналізовано наукові підходи вчених щодо визначення понять «суб'єкт», «суб'єкт права», «суб'єкт правовідносин», «науково-технічна діяльність». На підставі аналізу теоретичних і законодавчих положень щодо визначення сутності наукової та науково-технічної діяльності наведено характерні риси такої діяльності.

Констатовано, що на сьогодні існує велика кількість суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності. З'ясування сутності кожного з них, особливостей їх правового статусу вимагає окремого наукового дослідження, а тому ми не ставимо за мету наведення вичерпного переліку таких суб'єктів. Запропоновано власну класифікацію суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності.

У підрозділі 1.3 «*Сутність адміністративно-правового статусу суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності*» відзначено, що в основі категорії «правовий статус суб'єктів наукової

та науково-технічної діяльності» покладено більш ширшу за змістом категорію – «статус». Проаналізовано зміст понять «статус», «соціальний статус», «правовий статус». Акцентовано увагу саме на правовій природі статусу суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності.

Розкрито систему правового регулювання статусу суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності, з цією метою проаналізовано сукупність нормативно-правових актів різної юридичної сили, у положеннях яких закріплено такий статус. Сутність правового статусу суб'єкта відповідних правовідносин розкрито в двох аспектах його розуміння – вузькому і широкому. Наголошено, що встановлення чинним національним законодавством додаткових гарантій реалізації правового статусу суб'єктами наукової та науково-технічної діяльності, а також і певних обмежень вказує на те, що такий статус у повній мірі можна розглядати як спеціальний, тож суб'єкти наукової та науково-технічної діяльності наділені саме спеціальним правовим статусом.

Встановлено, що адміністративно-правовий статус відрізняє від статусу правового те, що він і його структурні елементи врегульовано на рівні норм адміністративного права. Узагальнено наукові підходи вчених щодо визначення поняття «адміністративно-правовий статус суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності». З'ясовано, що адміністративно-правовий статус суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності є складною та багатоаспектною категорією. Запропоновано авторське визначення поняття «адміністративно-правовий статус суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності».

У підрозділі 1.4 «Сучасна система адміністративно-правового регулювання статусу суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності» наголошено, що будь-які легітимні суспільні відносини підпадають під дію регулюючого впливу великої кількості нормативно-правових актів. Не є в цьому сенсі виключенням і суспільні відносини, що виникають, розвиваються, видозмінюються та припиняються під час і у зв'язку із реалізацією правового статусу суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності. Вищенаведений правовий статус, зважаючи на значну кількість суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності, врегульовано різноманітними актами законодавства. Зокрема, такі акти можуть мати різний характер, відрізнятися за колом суспільних відносин, а також за суб'єктами, що уповноважені здійснювати регулюючий вплив шляхом їх видання.

Запропоновано визначення поняття «система правового регулювання статусу суб'єктів наукової та науково-технічної

діяльності», в якому зроблено акцент на тому, що така система складається із нормативно-правових актів, які є основою правового регулювання певних структурних елементів правового статусу суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності, та із нормативно-правових актів, на основі і за допомогою яких здійснюється правове регулювання діяльності таких суб'єктів.

Систему нормативно-правових актів, що є основою правового регулювання статусу суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності, проаналізовано за їх юридичною силою. Акцентовано увагу, що у положеннях Конституції України наводиться декілька рівнів правового регулювання суспільних відносин: чинні міжнародні договори (які є частиною національного законодавства), закони, інші нормативно-правові акти. Саме в такому порядку й розглянуто компоненти системи правового регулювання статусу суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності.

Розділ 2 «Характеристика елементів адміністративно-правового статусу суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності» складається з чотирьох підрозділів.

У підрозділі 2.1 *«Структура та елементи адміністративно-правового статусу суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності»* обґрунтовується, що встановлення сутності поняття структури адміністративно-правового статусу суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності, а також елементів, що її наповнюють, дозволить: по-перше, здійснити відмежування адміністративно-правового статусу суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності від статусу схожих суб'єктів, що можуть мати відношення до сфери таких правовідносин; по-друге, сприятиме встановленню особливостей адміністративно-правового статусу окремих суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності або ж їх групи відповідно до обраного критерію класифікації, що дозволить з'ясувати їх місце та призначення в системі таких суб'єктів.

Проаналізовано науково-теоретичні підходи вчених до з'ясування сутності понять «система», «структура», «статус», «правовий статус», «адміністративно-правовий статус», на підставі чого запропоновано авторське визначення поняття «структура адміністративно-правового статусу суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності».

Наголошується, що елемент є первинним утворенням системи, її мінімальним показником або ж окремою мінімальною якістю. При цьому акцентовано увагу, що таке розуміння відповідного елемента доречно тільки в межах системи, в якій він перебуває, тож сам елемент

може також бути розглянутий як система із притаманними їй складовими. У такому разі дана система вже буде набувати якостей підсистеми первинної системи, до складу якої входить такий елемент. Визначено поняття «елементи адміністративно-правового статусу суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності». Наведено та охарактеризовано такі основоположні елементи адміністративно-правового статусу суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності, як права, обов'язки та відповідальність, тобто такі, що найбільшим чином розкривають такий статус, а також визначають особливості його реалізації.

У підрозділі 2.2 «Правосуб'єктність як передумова виникнення адміністративно-правового статусу суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності» акцентовано увагу, що правосуб'єктність може розглядатися в декількох аспектах – як загальна, тобто така, що закріплюється та визнається за будь-яким суб'єктом права, а також як спеціальна, яка полягає у можливості або ж здатності особи вступити у специфічні правовідносини як їх суб'єкт.

До складу правосуб'єктності суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності віднесено їх правоздатність, дієздатність і деліктоздатність. Саме через призму поєднання вищенаведених елементів і запропоновано розкривати сутність досліджуваного явища. При цьому наголошено, що правосуб'єктність особи може бути різних видів.

Доведено, що правосуб'єктність суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності є спеціальною, оскільки передбачає наявність у них відповідної підготовки або ж знань у певній галузі суспільного життя.

З огляду на те, що адміністративно-правового статусу суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності можуть набути як фізичні, так і юридичні особи, структурні елементи їх правосуб'єктності запропоновано розглядати окремо по відношенню до кожної з названих груп. Встановлено, що правосуб'єктність фізичних осіб як суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності є поєднанням їх правоздатності, дієздатності та деліктоздатності, які у своїй сукупності виступають умовою набуття такого статусу та подальшої його реалізації у правовідносинах у сфері наукової та науково-технічної діяльності. У свою чергу під правосуб'єктністю суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності (юридичних осіб) запропоновано розуміти їх здатність набувати і в подальшому реалізовувати закріплені за ними в нормах адміністративного права суб'єктивні права і юридичні обов'язки.

У підрозділі 2.3 «Сутність прав та обов'язків як структурного елемента адміністративно-правового статусу суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності» виявлено, що на сьогодні існують різні підходи до визначення сутності повноважень особи. У своїй більшості відмінність між такими підходами полягає в тому, що саме вчені пропонують включати до складу повноважень, а також які зв'язки існують між їх окремими складовими.

Доведено, що повноваження суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності тісно пов'язані з їх суб'єктивними правами і юридичними обов'язками. На підставі аналізу положень чинного національного законодавства, що визначає правові засади адміністративно-правового статусу суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності, акцентовано увагу на тому, що по відношенню до деяких з таких суб'єктів законодавець окремо наводить перелік їх суб'єктивних прав, а також перелік їх юридичних обов'язків. Проаналізовано відповідні нормативно-правові акти. Акцентовано увагу, що законодавство наділяє індивідуальних суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності загальним обсягом суб'єктивних прав та юридичних обов'язків, які можуть бути доповнені в залежності від видів таких суб'єктів. Що ж стосується колективних суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності, то в такому випадку, як правило, мова завжди буде йти про їх повноваження, а не про окремі суб'єктивні права і юридичні обов'язки. У даному випадку їх запропоновано розглядати як правообов'язки суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності.

У підрозділі 2.4 «Поняття та види юридичної відповідальності суб'єктів наукової і науково-технічної діяльності» виявлено, що особливістю юридичної відповідальності суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності є те, що вона буде знаходити свій безпосередній зв'язок із іншими структурними елементами адміністративно-правового статусу таких суб'єктів.

З метою з'ясування сутності юридичної відповідальності суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності, встановлення її окремих видів здійснено характеристику такої категорії в загальноправовому значенні. Окрему увагу присвячено характеристиці нормативно-правових актів, які закріплюють правові підстави юридичної відповідальності суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності. Акцентовано увагу, що в Законі України «Про наукову і науково-технічну діяльність» питання юридичної відповідальності досліджуваних суб'єктів взагалі залишилися поза увагою законодавця, у зв'язку з чим обґрунтовано необхідність внесення відповідних змін

до зазначеного Закону.

Охарактеризовано такі види відповідальності суб'єктів наукової і науково-технічної діяльності: кримінальну, адміністративну, трудову, цивільно-правову, моральну та наукову. Щодо останнього виду відповідальності суб'єктів наукової і науково-технічної діяльності в роботі обґрунтовано, що основним критерієм віднесення наукової відповідальності суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності до окремого виду юридичної відповідальності повинно стати закріплення на законодавчому рівні (в нормах права) негативних наслідків, що застосовуються до такого суб'єкта в разі її настання; покарання за недопустимі законодавством вчинки. Сутність такої відповідальності запропоновано розуміти як закріплену на нормативно-правовому рівні сукупність заходів, дія яких спрямована на настання негативних наслідків для суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності, що знаходить свій прояв у позбавленні їх таких якостей, як: наукове лідерство; визнання їх наукових здобутків; бездоганна наукова репутація; довіра в науковому середовищі.

Розділ 3 «Шляхи вдосконалення правового регулювання адміністративно-правового статусу суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності» складається з двох підрозділів.

У підрозділі 3.1 *«Недоліки правового регулювання адміністративно-правового статусу суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності та шляхи їх усунення»* акцентовано увагу на тому, що із прийняттям нового Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» постало гостро питання щодо приведення інших нормативно-правових актів, які регулюють діяльність суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності, у відповідність до цього Закону.

Зважаючи на існування великої кількості суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності, в роботі проаналізовано особливості правового регулювання адміністративно-правового статусу лише окремих із них, під час функціонування яких виникають найбільш значущі проблеми. Наголошено, що окреслення всіх проблем, які існують на сьогодні у сфері правового регулювання адміністративно-правового статусу суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності, потребує проведення не одного наукового дослідження в цьому напрямку.

Наведено основні недоліки Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» у частині закріплення правового статусу суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності та запропоновано відповідні зміни як до вказаного Закону, так і до інших законів, які

регулюють діяльність досліджуваних суб'єктів.

Обґрунтовано висновок, що на сьогодні у сфері наукової та науково-технічної діяльності існує цілий ряд проблем, пов'язаних зі здійсненням правового регулювання адміністративно-правового статусу суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності. Такі проблеми, в першу чергу, пов'язані з тим, що не так давно законодавство у сфері наукової та науково-технічної діяльності зазнало кардинального оновлення, що, як наслідок, викликало необхідність узгодження положень інших нормативно-правових актів з його положеннями. Відмічено й те, що правове регулювання адміністративно-правового статусу суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності здійснюється на рівні численних підзаконних нормативно-правових актів, які подекуди суперечать положенням законів.

У підрозділі 3.2 *«Зарубіжний досвід правового регулювання статусу суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності та можливості його використання в Україні»* визначено, що процес удосконалення правового регулювання статусу суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності без урахування позитивного досвіду держав, які вже досягли значних успіхів у цій царині, може відбуватися протягом значного часу, а його результати будуть становити довгострокову перспективу, саме тому цілком доречно використовувати досвід країн, які вже досягли успіхів у правовому регулюванні статусу суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності.

Проаналізовано позитивний досвід Німеччини, Франції, США та інших країн щодо правового регулювання статусу суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності, у зв'язку з чим ще раз наголошено на існуванні чималої кількості проблем у відповідному правовому регулюванні нашої держави. Акцентовано увагу, що у своїй більшості означені проблеми пов'язані з неефективним управлінням суб'єктами наукової та науково-технічної діяльності, дублюванням функцій окремих із них. Доведено, що однією із найбільших проблем є проблема їх фінансового забезпечення, і хоча сьогодні законодавством визначено в цілому достатні відсоткові показники ВВП фінансування науки, задля надання поштовху вітчизняній науці їх необхідно значно збільшувати, оскільки вони подекуди в два рази не досягають таких показників, що були обґрунтовані провідними зарубіжними країнами у цій сфері. Акцентовано увагу, що досвід цілого ряду розвинутих зарубіжних країн світу свідчить про необхідність розширення грантового фінансування розвитку науки. Одним із напрямків

розвитку діяльності суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності названо підвищення рівня та якості використання інноваційних технологій.

ВИСНОВКИ

У дисертації наведено теоретичне узагальнення та нове вирішення наукового завдання – визначення сутності і особливостей адміністративно-правового статусу суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності. У результаті проведеного дослідження сформульовано ряд висновків, пропозицій та рекомендацій, спрямованих на досягнення поставленої мети. Основні з них такі:

1. Виокремлено такі етапи становлення та розвитку законодавства, що закріплювало правовий статус суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності: а) 1990–1991 роки (етап зародження законодавства, що закріплювало правовий статус суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності, який пов'язаний із проголошенням незалежності України та прийняттям закону України «Про основи державної політики в сфері науки і науково-технічної діяльності»); б) 1991–1996 роки (на даному етапі суттєвий вплив на розвиток правового регулювання статусу суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності мав Закон України «Про освіту» від 23 травня 1991 року); в) 1996–2002 роки (від прийняття Конституції України до остаточного формування законодавства України у сфері освіти шляхом визначення особливостей правового регулювання даної сфери за окремими напрямками, що мало суттєвий вплив на розвиток науки); г) 2003–2015 роки (означений етап пов'язаний із внесенням великої кількості змін до застарілого законодавства, що закріплювало правовий статус суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності: було внесено більше 30 змін, які мали «косметичний» характер і фактично не покращували стан відповідного правового регулювання); 2015 рік – по теперішній час (останній етап пов'язано із прийняттям нового Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» від 26 жовтня 2015 року).

2. Під суб'єктами наукової та науково-технічної діяльності запропоновано розуміти сукупність фізичних та юридичних осіб, що набули статусу такого суб'єкта у спосіб, визначений законодавством, є реальними учасниками правовідносин у сфері наукової та науково-технічної діяльності, здійснюють таку діяльність у нормативно закріплених формах задля одержання та використання здобутих нових або вдосконалених знань, які спрямовані на розв'язання проблем у відповідній галузі.

Доведено, що суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності можна об'єднати у дві великі групи залежно від їх суспільної ролі: фізичні особи (індивідуальні суб'єкти), а також юридичні особи (колективні суб'єкти).

3. Встановлено, що адміністративно-правовий статус суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності є складною та багатоаспектною категорією, що обумовлено, по-перше, великою кількістю позицій учених-правознавців щодо визначення його сутності, а також відсутністю позицій законодавця із цього питання; по-друге, структурним наповненням змісту такого поняття, оскільки в його основу покладено такі категорії, як «статус» і «право».

4. Констатовано, що система правового регулювання статусу суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності – це сукупність нормативно-правових актів, які, перебуваючи в тісній взаємодії та ієрархічних зв'язках, закріплюючи у своїх положеннях правовий статус суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності, вказують, як саме повинні реалізовуватися окремі елементи такого статусу. Серед нормативно-правових актів, які закріплюють правовий статус суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності, виокремлено: Конституцію України; чинні міжнародні договори України; закони України (кодифіковане законодавство, галузеві й інші закони); підзаконні нормативно-правові акти.

5. Визначено, що структура адміністративно-правового статусу суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності – це закріплені в нормах адміністративного права зв'язки окремо взятих елементів адміністративно-правового статусу суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності, які встановлюють залежність таких елементів один від одного, а також способи їх взаємодії. В якості основних структурних елементів адміністративно-правового статусу суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності названо їх права і обов'язки, а також юридичну відповідальність.

6. Обґрунтовано, що правосуб'єктність фізичних осіб як суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності є поєднанням їх правоздатності, дієздатності та деліктоздатності, які у своїй сукупності виступають умовою набуття такого статусу та подальшої його реалізації у правовідносинах у сфері наукової та науково-технічної діяльності. Наголошено, що така правосуб'єктність є спеціальною, тобто до особи висуваються додаткові порівняно із загальним правовим статусом вимоги, а саме: наявність громадянства; непідпадання суб'єкта під перелік осіб, яким законодавством прямо заборонено набувати такого статусу; віковий ценз; рівень вищої освіти.

Під правосуб'єктністю суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності (юридичних осіб) запропоновано розуміти їх здатність набувати і в подальшому реалізовувати закріплені за ними в нормах адміністративного права суб'єктивні права і юридичні обов'язки.

7. Наведено переліків повноважень індивідуальних суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності, зокрема такі повноваження запропоновано згрупувати залежно від завдань, на вирішення яких вони спрямовані, а саме: організаційні повноваження; повноваження у сфері кадрового забезпечення; повноваження у сфері матеріально-фінансового забезпечення; повноваження у сфері інформаційного забезпечення тощо.

Визначено, що повноваження суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності являють собою закріплену в адміністративно-правових нормах сукупність їх суб'єктивних прав та юридичних обов'язків, які спрямовані на виконання поставлених перед ними завдань.

8. Виявлено, що суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності може бути притягнуто до: кримінальної відповідальності; адміністративної відповідальності; трудової відповідальності; цивільно-правової відповідальності. Окрему увагу присвячено характеристиці такого виду моральної відповідальності, як наукова відповідальність. Останню визначено як закріплену на нормативно-правовому рівні сукупність заходів, дія яких спрямована на настання негативних наслідків для суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності, що знаходить свій прояв у позбавленні їх таких якостей, як: наукове лідерство; визнання їх наукових здобутків; бездоганна наукова репутація; довіра в науковому середовищі.

9. З метою вдосконалення адміністративно-правового регулювання правового статусу суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності запропоновано:

а) внести зміни до абз. 2 ч. 7 ст. 17 Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність», додавши до нього п. 3, який викласти в наступній редакції: «самостійному встановленню кількості її дійсних членів (академіків) та членів-кореспондентів». При цьому абз. 2 ч. 1 ст. 17 викласти в такій редакції: «Кадровий склад Національної академії наук України включає дійсних членів (академіків), членів-кореспондентів, іноземних членів і працівників наукових установ (організацій, підприємств), що перебувають у її віданні»;

б) внести зміни до ч. 1 ст. 48 Закону України «Про Кабінет Міністрів України», виклавши її в наступній редакції: «Кабінет Міністрів України для забезпечення здійснення своїх повноважень

утворює Національну раду України з питань розвитку науки і технологій, Ідентифікаційний комітет з питань науки, тимчасові консультативні, дорадчі та інші допоміжні органи. Особливості діяльності Національної ради України з питань розвитку науки і технологій, а також Ідентифікаційного комітету з питань науки визначаються Законом України «Про наукову і науково-технічну діяльність». Внесення наведених змін буде сприяти як уніфікації законодавства, так і підвищенню ефективності правового регулювання адміністративно-правового статусу вищенаведеного суб'єкта наукової та науково-технічної діяльності;

в) абз. 1 п. 3 Положення про національний науковий центр викласти в наступній редакції: «Надання і позбавлення статусу національного наукового центру провадиться постановою Кабінету Міністрів України». Таке редагування, по-перше, позбавить наведене Положення неконституційних приписів, по-друге, буде повністю відповідати ч. 3 ст. 14 Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» у частині встановлення в ній компетенції Кабінету Міністрів України в даній сфері.

10. На підставі аналізу зарубіжного досвіду правового регулювання статусу суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності обґрунтовано необхідність: а) модернізації вітчизняної моделі управління сферою наукової та науково-технічної діяльності шляхом внесення змін до нормативно-правових актів, на рівні яких здійснюється правове регулювання адміністративно-правового статусу суб'єктів такої діяльності; б) покращення фінансування діяльності суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності та сфери науки взагалі; в) розширення грантового фінансування сектору наукової та науково-технічної діяльності; г) підвищення рівня інноваційної активності підприємств з метою з'ясування сучасних проблем науки та техніки, до вирішення яких слід залучати науковців.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ:

1. Свідерський О. О., До проблеми класифікації суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності. *Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика)*. 2015. № 2. С. 78-81.
2. Свідерський О. О., Сутність адміністративно-правового статусу суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2016. №2. С. 167-172.
3. Свідерський О. О., Генеза правового регулювання статусу суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності. *Науковий вісник*

Ужгородського національного університету. Серія «Право». 2016. Випуск 41. Т. 3. С. 84-89.

4. Свідерський О. О., Вплив розвитку законодавства про освіту на закріплення статусу суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. Серія «Юридичні науки». 2016. Випуск 6-2. Т. 1. С. 112-117.

5. Свидерский А. А., Современная система правового регулирования статуса субъектов научной и научно-технической деятельности. *Международный научно-практический журнал «Право и Закон»*. 2017. № 1. С. 107-112.

6. Свідерський О. О. Міжнародні договори України як складова частина системи правового регулювання статусу суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності. *Сучасне державотворення та правотворення: питання теорії та практики*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 11-12 грудня 2015 р.). Одеса: ГО «Причорноморська фундація права», 2015. С. 110–112.

7. Свідерський О. О. До питання необхідності запровадження грантової моделі фінансування наукової та науково-технічної діяльності й науки. *Розвиток сучасного права в умовах глобальної нестабільності*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 9-10 вересня 2016 р.). Одеса: ГО «Причорноморська фундація права», 2016. С. 88–91.

8. Свідерський О. О. Особливості правового регулювання адміністративно-правового статусу суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності, які претендують на присвоєння їм вчених звань і наукових ступенів. *Державне регулювання суспільних відносин: розвиток законодавства та проблеми правозастосування*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 8-9 липня 2016 р.). К: Центр правових наукових досліджень, 2016. С. 116–117.

9. Свідерський О. О. Поняття системи правового регулювання статусу суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності. *Актуальні проблеми реформування системи законодавства України*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Запоріжжя, 27-28 січня 2017 р.). Запоріжжя: Запорізька міська громадська організація «Істина», 2017. С.60–63.

АНОТАЦІЯ

Свідерський О.О. Адміністративно-правовий статус суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності. – *На правах рукопису*.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і

процес; інформаційне право; фінансове право. – Харківський національний університет внутрішніх справ. – Харків, 2017.

Визначаються поняття, структура та особливості правового статусу суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності. Розкривається генеза правового регулювання статусу суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності. Визначається поняття суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності та здійснюється їх класифікація. Встановлюється сутність адміністративно-правового статусу таких суб'єктів. Характеризується сучасна система правового регулювання статусу суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності. Окреслюється структура їх адміністративно-правового статусу. Розкривається зміст правосуб'єктності як структурного елемента адміністративно-правового статусу суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності. З'ясовується сутність повноважень суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності. Характеризується їх юридична відповідальність. Опрацьовуються особливості правового регулювання адміністративно-правового статусу окремих суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності та окреслюються шляхи його вдосконалення. Узагальнюється зарубіжний досвід адміністративно-правового регулювання статусу суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності та пропонуються можливості його використання в Україні.

Ключові слова: наукова діяльність, наукова установа, науково-технічна діяльність, статус, адміністративно-правовий статус, суб'єкт, елементи правового статусу, правосуб'єктність, повноваження, відповідальність.

АННОТАЦИЯ

Свидерский А.А. Административно-правовой статус субъектов научной и научно-технической деятельности. – *На правах рукописи.*

Диссертация на соискание учёной степени кандидата юридических наук по специальности 12.00.07 – административное право и процесс; финансовое право; информационное право. – ХНУВД. – Харьков, 2017.

Определяются понятие, структура и особенности правового статуса субъектов научной и научно-технической деятельности. Раскрывается генезис правового регулирования статуса субъектов научной и научно-технической деятельности. Определяется понятие субъектов научной и научно-технической деятельности и осуществляется их классификация. Под субъектами научной и научно-технической деятельности предложено понимать совокупность

физических и юридических лиц, которые приобрели статус такого субъекта в соответствии с установленным законодательством, являются реальными участниками правоотношений в сфере научной и научно-технической деятельности, осуществляющих такую деятельность в нормативно закреплённых формах для получения и использования полученных новых или усовершенствованных знаний, направленных на развязку проблем в соответствующей области. Устанавливается сущность административно-правового статуса субъектов научной и научно-технической деятельности, под которым предложено понимать комплекс закреплённых на законодательном уровне его структурных элементов, имеющих тесные взаимосвязи, которые обуславливают существование друг друга, указывают на место субъекта в системе правоотношений в сфере научной и научно-технической деятельности, определяют степень реализации его поведения в таких правоотношениях. Характеризуется современная система правового регулирования статуса субъектов научной и научно-технической деятельности.

Определяется структура административно-правового статуса субъектов научной и научно-технической деятельности. Раскрывается содержание правосубъектности как структурного элемента административно-правового статуса субъектов научной и научно-технической деятельности. Под правосубъектностью субъектов научной и научно-технической деятельности (юридических лиц) предложено понимать их способность приобретать и в дальнейшем реализовывать закреплённые за ними в нормах административного права субъективные права и юридические обязанности. Выясняется сущность полномочий субъектов научной и научно-технической деятельности. Определено, что полномочия субъектов научной и научно-технической деятельности представляют собой закреплённую в административно-правовых нормах совокупность их субъективных прав и юридических обязанностей, направленных на выполнение поставленных перед ними задач. Характеризуется юридическая ответственность субъектов научной и научно-технической деятельности. Выявлено, что субъекты научной и научно-технической деятельности могут быть привлечены к уголовной, административной, трудовой, гражданско-правовой и научной ответственности.

Прорабатываются особенности правового регулирования административно-правового статуса отдельных субъектов научной и научно-технической деятельности и определяются пути его совершенствования. Обобщается зарубежный опыт административно-правового регулирования статуса субъектов научной и научно-

технической деятельности и предлагаются возможности его использования в Украине.

Ключевые слова: научная деятельность, научное учреждение, научно-техническая деятельность, статус, административно-правовой статус, субъект, элементы правового статуса, правосубъектность, полномочия, ответственность.

SUMMARY

Sviderskyi O.O. Administrative and Legal Status of Police Officers in Ukraine. – *Manuscript*.

The thesis for a candidate's degree by the specialty 12.00.07 – administrative law and procedure; informational law; financial law. – Kharkiv National University of Internal Affairs. – Kharkiv, 2017.

The concept, structure and features of the legal status of subjects of scientific, scientific and technological activities have been determined. The genesis of legal regulation of the status of subjects of scientific, scientific and technological activities has been revealed. The concept of subjects of scientific, scientific and technological activities has been defined; and their classification has been carried out. The essence of administrative and legal status of the subjects of scientific, scientific and technological activities has been determined. The current system of legal regulation of the status of subjects of scientific, scientific and technological activities has been characterized. The structure of administrative and legal status of subjects of scientific, scientific and technological activities has been outlined. The content of legal personality as a structural element of administrative and legal status of subjects of scientific, scientific and technological activities has been revealed. The essence of powers of subjects of scientific, scientific and technological activities has been clarified. The legal liability of subjects of scientific, scientific and technological activities has been characterized. The peculiarities of legal regulation of administrative and legal status of certain subjects of scientific, scientific and technological activities have been worked out; and the ways of its improvement have been outlined. International experience of administrative and legal regulation of the status of subjects of scientific, scientific and technological activities has been generalized; and the possibilities of its implementation in Ukraine have been suggested.

Key words: scientific activities, scientific institution, scientific and technological activities, status, administrative and legal status, subject, elements of legal status, legal personality, powers, liability.